

МІСЦЕ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНИХ ІНДЕКСАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Діброва Дар'я Ігорівна

здобувач вищої освіти,

Державний торговельно-економічний університет

Туніцька Юлія Миколаївна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри міжнародного менеджменту,

Державний торговельно-економічний університет

У сучасних умовах більшість країн визнає пріоритетність реалізації принципів сталого розвитку. Адже його головною метою є задоволення потреб сьогодення та збереження ресурсів для майбутніх поколінь. Для цього особлива увага приділяється екологічному, соціальному та економічному аспектам. Також варто наголосити на тому, що всі три аспекти тісно пов'язані, відповідно, кожна країна прагне досягти ефекту синергії у цьому процесі. Проте реалізація принципів сталого розвитку у світі відбувається нерівномірно й часто стикається з перешкодами, серед яких для України особливо відчутними є наслідки війни та економічної нестабільності. У таких умовах міжнародні рейтинги стають не лише засобом порівняння досягнень держав, але й важливим індикатором прогресу країни у сфері сталого розвитку. Їх результати дають змогу визначати пріоритети відновлення та допомогти сформувати ефективну державну політику.

У 2012 році ООН вперше представила Цілі сталого розвитку (ЦСР) і саме вони стали основою для формування майбутніх ЦСР, які були офіційно ухвалені вже у 2015 році. Указом Президента України 2019 року було схвалено прагнення держави досягати Цілей сталого розвитку з урахуванням результатів їх адаптації до національних умов [1]. Загалом існує 17 цілей ЦСР, серед яких можна навести такі приклади: подолання бідності, міцне здоров'я та благополуччя, доступна та чиста енергія, відповідальне споживання та виробництво, а також пом'якшення наслідків зміни клімату. Для того, щоб досліджувати прогрес держав у досягненні поставлених цілей, були створені міжнародні індекси. The Sustainable Development Goals Report – це офіційний звіт ООН, щодо сталого розвитку, який розраховано на період 2015–2030 рр. Цей звіт готується щороку і включає детальний аналіз прогресу в досягненні ЦСР країнами. Проаналізувавши загальний рейтинг, було визначено місце України у період 2021–2024 рр., відповідні дані представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Рейтинги України у міжнародних індексах, щодо сталого розвитку

Назва дослідження/індексу	2021 р.		2022 р.		2023 р.		2024 р.	
	Індекс	Місце	Індекс	Місце	Індекс	Місце	Індекс	Місце
Sustainable Development Report (Index SDG)	75,5	36	75,7	37	76,5	38	74,8	44
SDG 9 Industry Index	0,16	111	–	–	–	–	–	–
Global Sustainable Competitiveness Index	47,3	66	46,9	49	46,2	57	47,73	47
Human Development Index (HDI)	0,73	86	0,73	100	0,78	87	–	–

Джерело: складено автором

У 2023 та 2024 роках автори звітів наголошують, що показники України базуються на інформації, зібраній до початку повномасштабного вторгнення, тому дані могли бути дещо неактуальними. До того ж, вже був опублікований звіт за 2025 рік в якому Україна посіла 42 місце з індексом 75,7, що свідчить про певну позитивну динаміку у досягненні цілей сталого розвитку, порівнюючи з 2024 роком [2]. Найкращий результат в аналізованому періоді Україна мала у 2021 році, однак через війну реалізація завдань ЦСР значно ускладнилася. Для порівняння, перші три місця у рейтингу займають Фінляндія з індексом 87, Швеція з індексом 85,74 та Данія з індексом 85,26.

SDG 9 Industry Index – це виокремлений індекс, який також є не менш важливим для розуміння прогресу країн, саме у сталому промисловому розвитку. Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО) є головною установою, яка відповідає за показники цього індексу. Оскільки останні доступні дані рейтингу датуються лише 2021 роком, здійснити детальний аналіз динаміки неможливо. Водночас зіставлення результатів України за 2020 рік (119 місце) та 2021 рік (111 місце) дає підстави стверджувати про наявність позитивної тенденції на той час. За даними Державної служби статистики, у 2021 році за підтримки Програми розвитку ООН в Україні, було проведено комплексну оцінку прогресу досягнення ЦСР. Як приклад, за адаптованою Ціллю 9 «Промисловість, інновації та інфраструктура», індикатор 9.4.2 «Частка доданої вартості за витратами виробництва підприємств, які належать до сектору переробної промисловості» не вийшло досягнути цільового орієнтира: станом на 2020 р. частка

становила 3,4 при запланованих 7,5, і з кожним наступним роком частка зменшувалася та станом на 2023 р. становила 2,9 при запланованих на 2025 р. – 9,6[3]. Війна значно уповільнила процес досягнення сталого розвитку, особливо для промислової галузі України. Значні руйнування основних промислових потужностей в східних та південних регіонах, спричинили падіння обсягів виробництва та зменшення інвестиційних можливостей. Проте поступово з'являються нові моделі відновлення галузі, що поєднують не тільки відбудову, але і модернізацію, енергоефективність та інновації.

Глобальний індекс сталої конкурентоспроможності (Global Sustainable Competitiveness Index) – це найбільш повний показник вимірювання ефективності країн і, в першу чергу, він демонструє рівень конкурентоспроможності та сталого розвитку [4]. Згідно зі звітами у досліджуваний період, індекс України майже не змінюється, адже для його розрахунку використовують структурні характеристики, такі як природні ресурси, продуктивність, тощо, відповідно, вони змінюються поступово і не зазнають різких коливань. Водночас місце у рейтингу протягом 2021-2024 рр. доволі суттєво змінювалося, це свідчить про те, що у певний період часу інші країни продемонстрували більшу динаміку. Також варто відмітити, що навіть попри війну, Україні вдалося зберегти певний рівень конкурентоспроможності та вже у 2024 році зайняти найвище 47 місце у досліджуваний період.

Ще одним індексом, який варто розглянути, є Індекс людського розвитку (ІЛР) або Human Development Index. Цей індекс відображає середні досягнення країн у ключових вимірах людського розвитку: тривалості та якості життя, рівні освіти та матеріального добробуту. У 2022 році відбулося різке зниження місця України в рейтингу. Це пояснюється початком повномасштабного вторгнення, яке спричинило міграцію населення, обмежений доступ до медичних та освітніх послуг, відповідно, проблеми з повнотою даних, що використовувалися для розрахунку індексу. Значення ІЛР України за 2023 рік становить 0,779, що відносить країну до категорії з високим рівнем людського розвитку – 87 місце зі 193 країн. Тобто, відбулося покращення позицій у рейтингу, це може бути пов'язано з кількома факторами, наприклад, з оновленням даних та коригуванням певних показників, також інколи змінюється список країн у рейтингу, що також впливає на позицію у ранжуванні. Певні локальні покращення доступу до послуг у певних групах, також могли вплинути на значення індексу. Таким чином, ІЛР відображає узагальнену картину розвитку кожної країни та слугує інструментом міжнародного порівняння.

Проаналізувавши місця України у міжнародних індексах, щодо сталого розвитку, можна зробити висновок, що війна дуже сповільнила процес реалізації ЦСР, особливо у сфері промисловості, інфраструктури

та економічної стабільності. Попри це, Україна змогла зберегти певний рівень конкурентоспроможності, про що свідчать результати за 2024-2025 рр., з позитивною динамікою в окремих індексах. Також варто наголосити на важливості участі у міжнародних рейтингах, адже, в пергу чергу, вони відображають не лише місце серед інших країн, але й формують орієнтири для подальшого відновлення та інтеграції у світовий простір. Отже, попри серйозні перешкоди, Україна має потенціал до зростання за рахунок цифровізації, модернізації економіки та міжнародної підтримки, що створює передумови для покращення позицій у глобальних індексах сталого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Цілі сталого розвитку та Україна. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/cili-stalogo-rozvitku-ta-ukrayina> (дата звернення 23.09.2025).
2. Звіт про сталий розвиток. URL: <https://dashboards.sdgindex.org/> (дата звернення 23.09.2025).
3. Промисловість, інновації та інфраструктура. URL: <https://sdg.ukrstat.gov.ua/uk/9/> (дата звернення 25.09.2025).
4. The Global Sustainable Competitiveness Index. URL: <https://solability.com/the-global-sustainable-competitiveness-index> (дата звернення 28.09.2025).